

जाहिरातींचे दर,
सालील पच्चावर-चौकशी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास', पुणे

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(स्टपाल हशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

'अर्थ एव प्रधान.' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १० फेब्रुवारी, १९३७.

अंक ६

वास्तुशास्त्रज्ञ व धरमालक

आमचा इमारतीच्या बांधकामाचा चुना शिफारसपूर्वक व अगत्याने वापरतात.

“ गिलाव्याचा चुना हा तर आमचे चुन्याचे ध्यातील विशेष होय ”

भाऊ गंगाधर साठे,

बिल्डिंग कॉन्ट्रॅक्टर व मळलेल्या चुन्याचे व्यापारी,
५१२ सदाशिव, चिमण्या गणपती चौक, पुणे २

शास्त्रशुद्ध पायावर काम करणारी, महाराष्ट्राची
प्रमुख प्राव्हिडंट विमा कंपनी

दि हिंद बेनिफिट सोसायटी लि.

च्या लोकप्रिय
प्रपंच पॉलिसीकरिता प्रचारक पाहिजेत
माहितीसाठी लिहा

किताब बिल्डिंग, बुधवार, पुणे.

सेक्रेटरी.

व्यापारी-उदमी लोकांस

—अपूर्व संधि—

पुणे औद्योगिक प्रदर्शन १९३७

पुणेकरांची सोय

घरपांच

पुण्यांत वनविलेल्या सिगारेट्स

दर शेकडा

डेकन रेड. डेकन गोल्ड फ्लेक ओरायन मॅग्नम
३ आणे ७ आणे. १ रुपया

ओढण्यास फारच उत्तम आहेत. अनुभव घ्या !

डेकन टोव्को वर्क्स. पुणे ४.

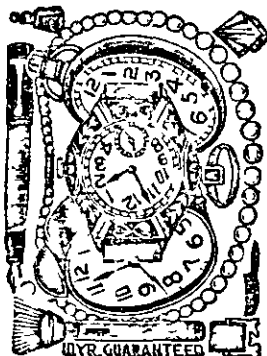
—स्टॉकिस्ट—

शा प्रेमचंद कीलाचंद

तंवाखू आळी, पुणे.

“ WRITE to the Dawn of India Life
Insurance Company, Ltd Poona,
concerning Pigmy & Monthly Income
Deposit Schemes ”

फक्त १ रु. १२ आणण्यास ३ घड्याळ व १९५ फॅन्सी वक्षिसे

आमच्या मधुर वासाच्या ओटो रोझच्या ७ रुप्या १ रु १२ आण्यांस एकदम वेणारास एक सोनेरी मुलाम्याचे डमी रिस्ट वॉच, एक पट्टा, एक रेल्वे टाइम डमी पॉकेट वॉच, एक सेफ्टी वस्तरा, एक हजामतीचा सावण, एक आरसा, एक फणी, एक पावडरचे पाकीट, क्लिपसकट एक पेन्सिल, एक सिगारेट केस, एक आगपेट्याची डची, एक सिगारेट लाइट, एक हातरुमाल, एक आगटी, एक कात्री, एक साखळीसकट किल्ल्याची रिंग, एक पेन्सिल स्क्रू, १२ कॅरेट रोल्ड गोल्ड निफाचे फाउटनेपेन, ५५५ फूट फोक्सचा टॉच (किंवा) मजबूत यंत्रसामुग्रीचे व पाच वर्षे गॅरंटीचे एक जर्मन 'बी' टाइम पसि पॅकिंग व पोस्टेज १२ आणे वेगळे

इस्टर्न ट्रेडिंग कंपनी, पोस्ट बॉक्स नं १२२०४, कलकत्ता (२४)

विविध माहिती

इंदूरच्या महाराजांचा खास डबा

इंदूरच्या महाराजांनी आपल्या खास उपयोगाकरिता एक आगगाडीचा डबा इंग्लंडमध्ये बांधविला असून, त्यास दोन लक्ष रुपये किंमत पडली आहे. हा डबा बांधण्यास एक वर्ष लागले.

परदेशस्थ जर्मनांच्या हितसंबंधाची काळजी

जर्मनीबाहेर रहाणाऱ्या आपल्या नागरिकांच्या हितसंबंधावर लक्ष ठेवण्याकरिता जर्मनीने एक स्वतंत्र खाते निर्माण केले आहे.

लष्कर भरतीकरता प्रयत्न

लष्करांत भरती करण्याचे वेळी वैयक्तिक तपासणीत नापास होणारांस शारीरिक शिक्षण देण्याचा ग्रेट ब्रिटनमधील प्रयोग यशस्वी झाला आहे. त्यास सुट्टा बनवून, लष्करी नोकरीस लायक करण्याचा हा उपक्रम आहे.

१०१ हिंदी भाषांत बायबलचे भाषांतर

ब्रिटिश अ‍ॅन्ड फॉरिन बायबल सोसायटीने बायबल ह्या ख्रिस्ती धर्मग्रंथाचे १०१ हिंदी भाषांत भाषांतर केले आहे. अद्य लोकार्करीता बायबल तयार करण्याचे अवघड व स्वार्थी काम सोसायटीने आता अंगावर घेतले आहे.

हिंदी रेल्वेज आणि युरोपियन व अँग्लोइंडियन नोकर हिंदी रेल्वेजवर लायक हिंदी नोकर नेमता येण्यासारखे असता ३,५०० युरोपियन व १३,००० अँग्लो-इंडियन ह्यांची भरमसाट पगारावर नेमणूक केल्याने रेल्वेजचा सर्च निष्कारण वाढला असल्याविषयीची तक्रार रेलवेमेन्स फेडरेशन ह्या कामकरी संघाने केली आहे

अपशकून कोणास ?

विन-तिकिट प्रवासांबाबतच्या विलासंबंधांतल्या सरकारी ठरावाविषय १३ मते पडून तो असेंब्लीत पास झाला. १३ हा आंकडा इंग्लंडमध्ये अपशकुनी समजला जातो. पण हा अपशकून विलास झाला, कां त्याच्या विरोधकांस झाला ह्या प्रश्नावर असेंब्लीमध्ये विनोदात्मक कोटिक्रम झाला.

एक कोटि रुपयांची ट्रेझरी बिले आणि द. द.

सो. १५ आणि व्हाजाचा वर

गेल्या आठवड्यांत १ कोटि रुपयांच्या सरकारी ट्रेझरी बिलांस १ कोटि ४० लक्ष रुपयांची मागणी आली. व्हाजाचा सरासरीचा दर, दरसाल दर शेंकडा १५ आणि बसला.

पेट्रोलवर दर गॅलनास २ आणि पट्टी चालू राहाणार ?

पेट्रोलवर दर गॅलनास २ आणि ह्या दराने सध्याची पट्टी चालू रहावी आणि तिच्या उत्पन्नाचा विनियोग रस्त्याच्या सुधारणेकडे होत रहावा अशा आशयाचा ठराव असेंब्लीमध्ये सर फ्रँक मोईस आणणार आहेत.

दारूचा खप वाढला

मुंबई इलाख्यांत १९३०-३१ साली ८ लक्ष ६६ हजार गॅलन देशी दारू खपली. हा खप वाढत वाढत जाऊन १९३४-३५ साली १० लक्ष ४४ हजारांवर गेला. ताढीच्या विक्रीतहि ७७३ लक्ष गॅलनांपासून १ कोटि २५ लक्ष गॅलनांपर्यंत वाढ झाली. सरकारच्या उपजांतहि सहाजिकच भर पडत गेली. ताढीच्या व दारूच्या दुकानांची संख्या ७१० ने वाढून ती ३४१३ इतकी झाली. गांजा, भांग व चरस यांचे गिऱ्हाइकहि वाढत आहो.

पारळी जनावरें मुंबईबाहेर नेण्यास सवलत

पारळ्या गाई व म्हशी मुंबई शहरांतून जी. आय. पी. रेल्वे-वरील कोणत्याहि स्टेशनास पाठवणे आता सोईचे होणार आहे, कारण जी. आय. पी. ने त्याकरिता विशेष सवलतीचे दर ठेवले आहेत. ही सवलत जून ते सप्टेंबरअखेर अंमलांत राहिल.

ख्रियांस खाणींत काम करण्यास बंदी

खाणींमध्ये जमिनीच्या पृष्ठभागाखालील कामाची ख्रियांस बंदी करण्याचे घोरण हिंदुस्थानसरकारने मागेच आसले होते. १ जुलै १९३७ नंतर कोणत्याहि ख्रियांस जमिनीखाली काम करता येणार नाही, असे गॅझेटांत आता जाहीर करण्यात आले आहे.

लंडनमधील खासगी इस्पितळे

लंडनमध्ये सासणी उत्पन्नावर चालणाऱ्या इस्पितळांत १८ हजार रोग्यांच्या शुश्रूषेची सोय आहे १९२१ साली फक्त १३,३०० रोग्यांसच अशा रुग्णालयांत प्रवेश मिळू शके.

टेलिफोन्सची संख्या वाढली

ग्रेटब्रिटनमध्ये गेल्या वर्षी एकूण १ लक्ष ९१ हजार नवे टेलिफोन बसविण्यांत आले, म्हणजे आता २५ लक्ष ८० हजार टेलिफोन त्या देशांत वापरीत आहेत.

विजेचे उत्पादन वाढले

टाटाच्या खोपोली, भिवपुरी व भिरा येथील पॉवर स्टेशन्समध्ये ४ फेब्रुवारी अखेर संपलेल्या ह्या वर्षाच्या पहिल्या पांच आठवड्यांत मिळून ५ कोटि ८० लक्ष युनिट्स वीज उत्पन्न करण्यांत आली. हा आंकडा गेल्या वर्षातील तत्सम आंकड्यापेक्षा ४० लक्षांनी मोठा आहे. विजेच्या उत्पादनाप्रमाणे सपहि अर्थात वाढला. न्यायार व उद्योगधंदे ह्यांच्या चलतीचे हे लक्षण आहे.

ग्रेट ब्रिटनमध्ये रेडिओचा प्रसार

ग्रेट ब्रिटनमध्ये एकूण ८० लक्ष रेडिओ चालू आहेत. जर्मनीचा ह्याबाबतचा पहिला नंबर अद्याप कायम आहे. त्या देशांत रेडिओ स्वस्त आहेत आणि बेकार व युद्धांत कामगिरी बजावलेले नागरिक ह्यांस लायसेन्स फ्री माफ आहे.

हिंदुस्थानांतील साक्षरतेची मंद प्रगति

जगातील शेंकडा ६२ लोकाना लिहितां वाचतां येत नाही. हिंदुस्थानांतील ३५३ कोटि लोकांपैकी फक्त २३ कोटि लोक साक्षर आहेत शिक्षणाच्या प्रगतीचे पाऊल हिंदुस्थानांत इतक्या मंद गतीने पडत आहे, की सध्याच्या पद्धतीने शिक्षण चालू ठेवल्यास, जपानइतका हा देश साक्षर होण्यास ११५० वर्षे लागतील !

ग्रेटब्रिटनमध्ये कच्च्या मालाची वाढती आयात

ग्रेटब्रिटनमध्ये होणाऱ्या आयातीत वाढ होत आहे, तथापि त्यांत कच्च्या मालाचा भरणा मोठा असून त्याच्यापासून ग्रेटब्रिटन पक्का माल बनवीत आहे. तेव्हा या आयातीविषयी काळजी करण्याचे कारण नाही, असे सर रॉबर्ट हॉर्न ह्यांनी आपल्या एका भाषणांत सांगितले.

नव्या पेट्रोल कंपनीच्या कामास सुरवात

अमेरिकेतील कॅलिफोर्निया टेक्सस ऑइल कंपनीने हिंदुस्थानांत तेले खपविण्याच्या पूर्वतयारीस सुरवात केली आहे. कंपनीने कराची येथील पोर्ट ट्रस्टकडून ३ लक्ष १२ हजार चौरस फूट जागा ४३ वर्षांच्या भाडेपट्ट्याने घेतली आहे. पहिली आठ वर्षे दरसाल १७३ हजार रुपये भाडे ठरले असून पुढे ते वाढत जावयाचे आहे.

अनुक्रमणिका

	पृष्ठ		पृष्ठ
१ विविध माहिती	६२	इषारा-दि सनशाइन इन्शुरन्स लि	
२ विम्यासंबंधी नवीन हिंदी कायदा	६३	५ आगगाड्या चालविण्यास कोणतीं इजनें सोइस्करा	६७
३ प्रॉव्हिडंट फंडावरील व्याजाचा हिशेब	६४	६ शैक्षणिक चित्रपटाचा जर्मनीत प्रसार. ...	६७
४ स्फुट विचार	६५	७ निवडक बाजारभाव.	६९
बिन-तिक्रीट रेल्वे प्रवास-रिश्तर्द्वैकेच्या भागांची क्षेत्रवार वाटणी-भागाची सख्या कर्मा झालो-हिंदु-स्थानास लैकेशायरचा		८ सहकारी चळवळ	६९
		९ मोटारींचा विमा	७०
		१० दि नागपूर प्रीमियर को. हौ सोसायटी ...	७१

अर्थ

बुधवार, ता. १० फेब्रुवारी, १९३७

विम्यासंबंधी नवीन हिंदी कायदा

बिलांतील महत्त्वाच्या योजना

हिंदुस्थानात व्हावयाच्या विमाविषयक नवीन कायद्याच्या मसुद्यांतील महत्त्वाच्या सूचनांचा सारांश आम्ही 'अर्थ'च्या गेल्या अकांत दिलेलाच आहे. नवीन बिल असेंब्लीच्या सिलेक्ट कमिटीकडे आतां पाठविण्याचें ठरलें असून, तिच्या कामास सुरवात होण्यास सहा महिने अवकाश असल्याकारणानें, लोकमत व्यक्त होण्यास पुष्कळ अवधि आहे.

नवीन बिलांतील सर्वांत महत्त्वाची दुरुस्ती मॅनेजिंग एजंट्नांचे संबधाची होय कंपनी कायद्यात नुकतीच दुरुस्ती झाली, त्यामध्ये मॅनेजिंग एजंट्नांवरील बंधनें वाढविण्यांत आलीं मॅनेजिंग एजंट्नांचे हातीं फाजील सत्ता जाऊन कंपनीच्या हिनाकडे दुर्लक्ष होतें, एजंट लोक भरमसाट नफा मारतात, कंपनी काढतांनाच ते आपणास सोईचे व फायदेशीर करार करून घेतात, इत्यादि तक्रारींवर इलाज म्हणून ही पद्धतच काढून टाकावी, अशा अर्थाची सूचना त्या वेळीं करण्यांत आली होती. मॅनेजिंग एजंट स्वतःचें भांडवल पुरवून अगर दुसऱ्याकडून मिळवून देऊन कंपन्यांस अडीअडचणीचे प्रसंगी मदत करतात, आणि त्यांस जरूर त्या सवलती दिल्या नाहीत तर नवीन उद्योगधंदे काढण्यास लायक लोक पुढें येण्यास अडचण पडेल असें सदरहु टीकेस उत्तर देण्यांत आलें होतें. कंपनी कायद्यानें अखेर ही पद्धत कायम ठेवली, परंतु एजंट्नांवर अनेक बंधनें घातलीं आणि कराराची कमाळ मुदत २० वर्षांची ठरवून दिली. इतर कंपन्यांचे बाबतींत मॅनेजिंग एजंट्नांची गरज भासते तशी विमा कंपन्यांचे बाबतींत भासण्याचा संभव नाही, कारण ह्या कंपन्यांस भांडवलाच्या पुरवठ्याचें प्रयोजन वरचेवर लागत नाही, अशा युक्तिवादाचे आधारवर विमा कंपन्यांची व्यवस्था मॅनेजिंग एजंट्नांचे हातीं असू नये अशी तजवीज नवीन बिलात करण्यात आली आहे. विमा कंपन्यांचे सध्यांच्या मॅनेजिंग एजंट्नांशी झालेले करार तीन वर्षांनंतर रद्द

व्हावेत असें हि सुचविण्यांत आलें आहे हे करार रद्द झाल्याबद्दल एजंट्नास नुकसान भरपाई देखील मिळावयाची नाही. एजंट्नास दिलेली ही मुदत फारच अल्प आहे असें म्हणतां येईल, आणि त्याबाबत बिलात सुधारणा होईल, अशी अपेक्षा आहे नवीन कायद्याच्या अंमलबजावणीस सुरुवात झाल्यानंतर नवीन मॅनेजिंग एजंट्नांच्या नेमणुकीस बंदी होणार आहे

बिलांतील दुसरा महत्त्वाचा मुद्दा परदेशी कंपन्यांच्या अनिष्ट स्पर्धेबाबतचा आहे श्री सेन ह्यांनी ह्या तक्रारीसबर्धी विशेष बारकाईनें चौकशी केली कंपन्यांचे चालक परदेशी कंपन्यांविरुद्ध तक्रार करण्याची एकहि संधि वाया जाऊं देत नाहीत आणि विमाविषयक मासिकें व वृत्तपत्रें या म्हणण्यास नेहमी पुष्टी देत असतात. विम्यासबर्धीच्या कायद्याचा मसुदा तयार करण्यापूर्वी एक सल्लागार कमिटी नेमण्यांत आली होती, तिच्यापुढें अशा प्रकारच्या अनिष्ट स्पर्धेसंबंधी पुरावा आला नाही विदेशी कंपन्यांचे हप्त्याचे दर हिंदी कंपन्यांच्या दरापेक्षां हलके नसतांना ते दर घातुक व अनिष्ट स्पर्धा करणारे आहेत असें म्हणता येणार नाही, अशा आशयाचें मत हिंदुस्थान सरकारचे कायदेपंडित, सर नृपेंद्र सरकार, ह्यांनी प्रदर्शित केले व विदेशी कंपन्यांसहि ह्यापुढें आपले हिशेब दाखवावे लागतील आणि कमिशन, रिबेट इत्यादि संबंधातील नियम पाळावे लागतील असें सांगितलें

विम्याचें काम मिळवून देणाऱ्या एजंट्नास किती कमिशन देण्यात यावें, ह्या बाबत बिलात समाविष्ट असलेल्या सूचनांचा विचार फार काळजीपूर्वक करावा लागेल ४० टक्क्यापेक्षा ज्यास्त दरानें आयुर्विम्याच्या पहिल्या वर्षाचे हप्त्यावर कमिशन देणें बेकायदा ठरणार असून रिन्युअल कमिशनचा दर ५ टक्क्याचे वर जाता कामा नये असें बिलांत सुचविण्यांत आलें आहे काम मिळविण्याचा यत्न करणाऱ्या नव्या कंपन्यांस हे निर्बंध जाचक होण्याचा संभव आहे. नवीन कंपनीकरिता काम करणाऱ्या एजंट्नास आकर्षक कमिशन देणें जरूर असतें ही गोष्ट दृष्टीआड करून चालणार नाही विमेदार, एजंट्नांकडून कमिशनच्या रकमेमधून रिबेट मागतात, आणि असा रिबेट देणें आतां नित्याचें होऊन गेलें आहे. एकीकडे कमिशनच्या दारांत घट व दुसरीकडे रिबेटची मागणी, ह्या दुहेरी कात्रीमध्ये विमा एजंट सापडणार आहे. रिबेट देणें बेकायदा झालें तरी नियमाची अमलबजावणी करणें अत्यंत कठिण आहे. ह्या कारणानें कमिशन व रिबेट ह्यांवर बसविण्यांत आलेले निर्बंध अव्यवहार्य ठरण्याचा संभव आहे. अशा परिस्थितीत एजंट्नांस लायसेन्स घेणें भाग पाडण्यापासून कांहीं विशेष फायदा होईल असें वाटत नाही

नवीन बिलांतील महत्त्वाच्या सूचनांचा परामर्श वर घेण्यात आला आहे. विम्याचे धंद्यांत हितसंबंध असणारे सहस्रावधि लोक ह्या बिलाचा काळजीपूर्वक विचार करून आपल्या अडचणी व मागण्या व्यवस्थित रीतीनें पुढें मांडतील, तर लोकमताचा परिणाम सिलेक्ट कमिटीवर आणि असेंब्लीच्या सभासदांवर झाल्याखेरीज रहाणार नाही. विम्याचा धंदा सुरक्षित आणि सुसघटित व्हावा हें कोणास मान्य नाही! परंतु प्रत्यक्ष काम करणाराच्या अडचणी व त्याचे न्याय्य हितसंबंध ह्यांकडे कानाडोळा करणें योग्य होणार नाही. विम्याचें महत्त्व सामान्य स्थितीतल्या जनतेस विशेष असल्यानें तिच्या हिताचें व्यवस्थित रक्षण होणें अगत्याचें आहे ह्यात शंका नाही. हें हित आणि विमामंडळांच्या घटना व कारभार ह्यांचा मेळ घालण्यांतच कायदे करणारांचें कौशल्य दिसून येणार आहे.

प्रॉव्हिडंट फंडावरील व्याजाचा हिशेब*

प्रॉव्हिडंट फंडाचे हिशेब करणे अत्यंत जिकीरीचें काम असते आणि त्यांत चुका होण्याचा सभव असतो. अंकगणिताची कामे आतां यंत्रें कळं लागली आहेत आणि अगोदर हिशेब करून तयार केलेल्या तक्त्याच्या सहायानें हिशेब विनचूक व लवकर करण्याची सोय झाली आहे. मोठ्या आणि प्रगतिपर कचेऱ्यांतून अशा यंत्राचा व तक्त्याचा वापर नित्याचा होऊन बसला आहे. ई. डी. ससून आणि कंपनीचे श्री एन्. डी. जोशी ह्यांनी प्रॉव्हिडंट फंडावरील व्याजाची आकडेमोड वाचविणारे तक्ते तयार केले असून २ ते ६३ टक्केपर्यंतच्या कोणत्याही दरानें व्याजाची आकारणी होत असली तरी व्याजाचा हिशेब सदरहू तक्त्यात तयार मिळतो करट व सेव्हिंग बँक सात्यावरील व्याजाच्या हिशेबाचे तक्तेहि पुस्तकाचे अखेर देण्यांत आले आहेत हे तक्ते कसे वाचावयाचे ह्याची माहिती प्रत्यक्ष उदाहरणें घेऊन सुरवातीस देण्यांत आली आहे.

येथें आम्हीं सदरहू पुस्तकातील एका पृष्ठामधील कांहीं आकडे उद्धृत केले आहेत, त्यावरून वाचकास पुस्तकाच्या योजनेची कल्पना येईल व्याजाची आकारणी सहा महिन्यांनीं अगर वर्षानें होईल, त्याप्रमाणें स्वतंत्र हिशेब दिलेले आहेत

अर्धवार्षिक			वार्षिक		
सुरवातीच्या शिलकीवरील व्याज	मासिक हप्त्या वरील व्याज	रकम	सुरवातीच्या शिलकीवरील व्याज	मासिक हप्त्यावरील व्याज	रकम
०००८६		४२१५	००१७२	१८१५	
०१३७५		६६०	०२७५०	२५०४	
१३७५०	५	६००	२७५००	८२४०	
१७८७५	७	१८०	३५७५०	१५५५२	
४६७५०	१२	८४	९३५००	२३३६	
६८७५०	११	६००	१३७५००	९०००	
१३७५००	३७	०००	२७५०००	१२०००	

पुस्तकात दिलेल्या एका उदाहरणावरूनच ह्या आकड्याचा उपयोग कसा करावयाचा तें पाहू. ३,४७८ रुपयांची फंडात सुरवातीची शिलक आहे आणि दर महिन्याचे अखेरच्या तारखेस १३ रुपये हिशेबांत दाखल करावयाचे आहेत. व्याजाचा दर ३.३% आहे आणि दर सहामाहीनें व्याज चढाविण्याचें आहे, तर तें किती होईल ?

(अ) सुरवातीच्या शिलकेवरील व्याज

वरील कोष्टकातील पहिल्या रकान्यावरून स्यालीलप्रमाणें हिशेब निघतो

३४ रु. वरील व्याज	४६७५०
∴ ३,४०० रु " "	४६७५०
७८ रु. " "	१०७२५०

∴ ३,४७८ रु. " " ४७८२२५०

पुस्तकात दुसरीकडे दिलेल्या कोष्टकावरून

ह्या रकमेचे रु आ. पैत ... = रु ४७-१३-१९२

(ब) मासिक हप्त्यावरील व्याज

वरील कोष्टकातील दुसऱ्या रकान्यांतील

हिशेबाप्रमाणें १३ रुपयांवरील व्याज ... रु. ०-७-१८०

एकूण व्याज ४८-४-३७२

प्रॉव्हिडंट फंडांत मालकानें भरावयाची रकम दरमहा, सहा-माहीनें अगर वर्षानें आदा केली जात असली किंवा नोकराचा हप्त्या कायम नसला, तरी हीं कोष्टकें वापरता येतील व त्याबाबत लेखकांनें सुरवातीच्या पृष्ठात खुलासा केलेला आहे. ई. डी. ससून कंपनीचे मॅनेजरांनीं श्री. जोशी ह्यांचे तक्ते वापरले असून त्यामुळे वेळेची आणि श्रमाची बचत होते, असा अभिप्राय नमूद केला आहे. अत्यंत उपयुक्त असें हें पुस्तक तयार करण्यास लेखकास फारच मेहनत पडली असली पाहिजे, हें उघड आहे. ज्या ज्या कचेऱ्यात प्रॉव्हिडंट फंडाची योजना अंमलात आहे, तेथें तेथें हें पुस्तक उपयोगी पडेल. केवळ पुस्तकांतील पृष्ठसंख्येच्या मानानें त्याच्या किमतीचा विचार करणें इष्ट होणार नाहीं

*"प्रॉव्हिडंट फंड इन्स्ट्रुमेंट कॅल्क्युलेटर"

ले०—श्री एन डी जोशी, पृ स २८, किं ३ रु

दी प्रेसिडेन्सी इंडस्ट्रियल बँक लिमिटेड, पुणे

तारेचा पत्ता : "प्रेसिडेन्सी" पुणे]

१० विश्रामबाग रोड

[टेलिफोन नंबर ७६३.

अध्यक्ष.—श्री. रा न अम्यंकर, बी ए., एलएल बी., मॅनेजिंग एजेंट, कॉमनवेलथ विमा कंपनी

अधिकृत भांडवल : : : रु. १०,००,००० दहा लाख

विक्रीकरिता काढलेलें : : : रु. ५,००,००० पांच लाख

प्रत्येक शेअर रु १०० याप्रमाणे ५००० शेअर्समध्ये विभागलेलें. अर्जासोबत रु १५ व अर्जमंजुरी रु. १०

ठेवी : चालू ठेव : : : १॥ टक्का
सेव्हिंगज : : : २॥ टक्के

कर्ज : थोड्या व लांब मुदतीचीं कर्जे दिलीं जातात, कारखानदारांच्या मशिनरीवर, इमारतीवर, जागेवर कर्ज देण्याची व्यवस्था केली आहे.

मुदतीच्या ठेवी सहा महिन्यांपासून १० वर्षांपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाच्या दराबद्दल चौकशी करावी

चेक्स, बिल्स, ड्राफ्ट्स, हुड्या, पेन्शन बिल्स, सिक्युरिटीवरील व्याजें वसूल करून दिलीं जातात.

ठेवीदारांतील एक डायरेक्टर बँकेच्या बोर्डावर घेण्याची व्यवस्था केली आहे

मॅनेजिंग डायरेक्टर.—नि ना क्षीरसागर, चि. वि. चितळे

स्फुट विचार

बिन-तिकिट रेल्वेप्रवास

तिकिटावाचून प्रवास करणारे अनेक उतारू आगगाड्यामध्ये आढळतात आणि ह्या फुकट्या लोकांमुळे रेल्वेजचे नुकसान होतं अशी तक्रार ऐकण्यात येते. हिंदी रेल्वेजची सापत्तिक स्थिति हलाखीची झाल्याकारणाने ह्या मार्गाने रेल्वेजच्या उत्पन्नास लागलेली गळती थांबवावी अशी सूचना पुढे आली. बिन तिकिट प्रवासावर कायद्याची योजना झाली तरच ह्या प्रकारास आळा बसेल या कल्पनेने हिंदुस्थान सरकारने एक कायद्याचा मसुदा तयार केला आणि त्यावर लोकमत अजमावून पाहिले. लेजिस्लेटिव्ह असेंब्लीमध्ये मागील बैठकीत त्याची चर्चा झाली तेव्हा सदर बिलास जोराचा विरोध झाला आणि जनतेच्या माहितीसाठी ते प्रसिद्ध करावे असे ठरले गेल्या आठवड्यात सदरहु बिलाचा विचार होण्यासाठी कायदेमंडळाची कमिटी नेमावी हा सरकारी ठराव बहुमताने पास झाला लोकनियुक्त सभासदांनी ठरावाविरुद्ध जोराची भाषणे केली तथापि सध्या असेंब्लीमध्ये त्याची संख्या अत्यंत अल्प असल्याने विरोध फलद्रूप झाला नाही बिलावर घेण्यात येणारे आक्षेप कमिटी विचारात घेईल आणि त्यातले दोष दूर करण्याचा प्रयत्न कसोशीने होईल असे आश्वासन सर महमद झाफरुल्लाखान ह्यांनी सरकारचे वतीने दिले. कमिटीमध्ये सर्व पक्षांच्या प्रतिनिधींचा अतर्भाव केलेला असून राष्ट्रीय सभेचे प्रतिनिधी आज असेंब्लीत हजर नाहीत ते पुन्हा उपस्थित होऊ लागल्यानंतरच कमिटीचे काम चालू केले जाईल असेही त्यांनी सांगितले फुकट रेल्वे प्रवास उतारूनी कराना आणि त्या योगे रेल्वेकंपन्याचे नुकसान होऊ द्यावे असे कोणीच म्हणत नाही. बिन-तिकिट प्रवासावर योजण्यात येणारे कायदेशीर इलाज सामान्य जनतेस जाचक होऊ नयेत ह्याविषयी योग्य खबरदारी घेतली जावी हाच टीकाकाराचा मुख्य मुद्दा आहे

रिझर्व बँकेच्या भागांची क्षेत्रवार वाटणी

रिझर्व बँकेच्या स्थापनेचे वेळी, देशातील सर्व भागांतील लोकांस तिचे भाग धारण करण्याची योग्य संधी मिळावी म्हणून तिच्या पाच क्षेत्रांमध्ये भाडवलाची वाटणी करून देण्यात आली होती मुंबई, कलकत्ता, दिल्ली, मद्रास व रंगून ह्या पाच क्षेत्रांची हिस्सेरशी त्याच्या आर्थिक महत्त्वाच्या मानाने निश्चित होणे स्वाभाविक आहे. प्रारंभी वाटून दिलेली भागांची संख्या किंवा रकम पुढे कायम रहावी आणि एका क्षेत्रातून दुसऱ्या क्षेत्रात भागांची मालकी जाऊ नये असा निबंध घालणे अर्थातच शक्य नव्हते. भागांची खरेदी विक्री सर्व देशभर सरकारी कर्जरोखे व मंडळ्याचे शेअर्स यांच्या पद्धतीने वाजारात होणे व होऊ देणे अपरिहार्य व इष्ट होते ज्या क्षेत्रात अधिक संपत्ती आणि रोख्यांची उलाढाल करणारे अधिक लोक त्या क्षेत्राकडे रिझर्व बँकेच्या भागाचा ओष वळणे स्वाभाविकच आहे ह्या बाबतीत मुंबईच्या क्षेत्रास अग्रेसरत्वाचा मान मिळाला आहे, हे लक्षात ठेवण्यासारखे आहे. मुंबईच्या वाट्यास मुळात १ कोटी ४० लक्ष रुपयांचे भाग आले होते, आणि कलकत्त्याचा हिस्सा त्याहून किंचित मोठा म्हणजे १ कोटी ४५ लक्ष रुपयांचा होता. गेल्या वर्षात भागाच्या प्रारंभीच्या वाटणीत बराच बदल झाला आहे असे रिझर्व बँकेच्या त्या सालाविषयीच्या वृत्तातावरून

दिसून येते ह्या बाबतीत मुंबई क्षेत्राने चांगलीच आघाडी मारली आहे हे खाली दिलेल्या तुलनात्मक आकड्यांच्या तक्त्यावरून घ्यानात येईल. प्रत्येक भागाची दर्शनी किंमत १०० रुपये आहे हे येथे लक्षात ठेवावे:—

भागांची वाटणी (संख्या)

क्षेत्र	१, एप्रिल, १९३५	३१, डिसेंबर, १९३६
मुंबई	१,४०,०००	१,८९,०००
कलकत्ता	१,४५,०००	१,३१,४२३
दिल्ली	१,१५,०००	९७,३१४
मद्रास	७०,०००	६१,२१७
रंगून	३०,०००	२०,२०८

भागांची संख्या कमी झाली

इतर सर्व क्षेत्रात यादीवर असलेल्या रिझर्व बँकेच्या भागांची संख्या कमी होऊन मुंबई क्षेत्रातली संख्या वाढली आहे हे वरील आकड्यावरून दिसून येईल रिझर्व बँकेचे भाग निश्चित व्याज देणारे आणि सरकारी कर्ज-रोख्यासारखे विशेष लौकिक विश्वासास पात्र असल्याने पैसे गुंतवणाराच्या उड्या त्यावर पडल्या हे साहाजिकच आहे भाग खरेदी करताना पडलेल्या किंमतीपेक्षा त्यास वाजारात येणारी किंमत अधिक असल्याकारणाने वर्षानुवर्षे डिबिडंड मिळवित बसण्यापेक्षा ते विकून नफा काढून घ्यावा त्या वृत्तीचीहि अनेक माणसे असतात शंभर रुपये दर्शनी किंमतीच्या भागास मुळात प्रत्येकी शंभर रुपये पडले पण पुढे त्याचा भाव वाढणार हे जाणूनच कित्येकांनी ते प्रारंभी खरेदी केले होते ह्यामुळे भागांची विस्तृत उलाढाल होऊन ते आरंभीच्या मानाने थोड्या लोकांच्या हाती गेले आहेत. म्हणजे, भाग धारण करणाराची पटावरील मूळ संख्या कमी झाली आहे आणि ही प्रवृत्ति रिझर्व बँकेच्या पाचही क्षेत्रात सारखीच अनुभवता आली आहे भाग धारण करणाराची एकूण संख्या आणि तिची क्षेत्रवार वाटणी गेल्या डिसेंबर अखेरच्या मुदतीत कशी बदलली आहे, हे खाली दिलेले तुलनात्मक आकडे सागतील:—

भाग धारण करणाराची संख्या

क्षेत्र	१, एप्रिल, १९३५	३१, डिसेंबर, १९३६
मुंबई	२८,०००	२२,३४२
कलकत्ता	२३,८९०	१५,५७१
दिल्ली	२३,०००	१६,७४४
मद्रास	१४,०००	९,७०२
रंगून	३,१५७	१,९१४
एकूण	९२,०४७	६६,२७३

हिंदुस्थानास लँकेशायरचा इशारा

ग्रेट ब्रिटन हिंदुस्थानाकडून नाना प्रकारचा माल विकत घेते, परंतु हिंदुस्थान मात्र ब्रिटिश कापडास आपुलकीच्या नात्याने वागवीत नाही, अशी तक्रार मॅचेस्टर चेंबर ऑफ कॉमर्सच्या हिंदी विभागाचे अध्यक्ष, मि. कॅबेल, ह्यांनी आपल्या भाषणांत नुकतीच केली, तिचा उल्लेख आम्ही मागे केलेला आहे. १९२९ साली ग्रेट ब्रिटनचे १३७ कोटी चौरस वार कापड हिंदुस्थानांत खपले. १९३३ साली हा आकडा ४८३ कोटीवर आला. कपास व रेयॉन ह्यांच्या मिश्रणापासून बनविलेल्या ब्रिटिश कापडाची निर्गतहि फारच कमी झाली आहे ह्या उलट, हिंदी जवस, गोणपाट, कातडी, इत्यादींचा ग्रेटब्रिटनमध्ये होणारा खप वाढला आहे. लँकेशायरने गेल्या वर्षी ५३ लक्ष गासळ्या कापूस हिंदुस्थानांतून आयात केला. ही आयात त्या पूर्वीच्या वर्षातील आयातीपेक्षा ३९ टक्क्यांनी जास्त आहे. लँकेशायर व ग्रेट ब्रिटन हिंदी मालास उत्तेजन देत असतां हिंदुस्थान आपले कर्तव्य बजावीत नाही, असे मि. कॅबेल ह्यांचे म्हणणे आहे आणि नवीन हिंद-ब्रिटन करार करतवेळी ब्रिटिश कारखानदारांच्या हितसंबंधांचे कसोशीने रक्षण केले जावे असे त्यांनी सुचविले आहे. हिंदुस्थानाने मिश्रत्वाच्या नात्याने ब्रिटिश मालांचा पुरस्कार न केल्यास हिंदी मालाच्या ग्रेटब्रिटनमधील खपावर प्रतिकूल परिणाम झाल्याखेरीज रहाणार नाही असा त्यांनी इशारा दिला आहे.

दि सनशाइन इन्शुरन्स लि.

हा कंपनीने विम्याची पहिली पॅलिसी ता. १० ऑक्टोबर १९३३ रोजी दिली. ३० जून १९३६ अखेर पुण्या झालेल्या वर्षीत कंपनीकडे आलेल्या १२९१ विमा अर्जांपैकी ९ लक्ष ८१ हजार रुपयांचे ११७२ अर्ज स्वीकारण्यांत आले. मासुली विमा व स्वस्त विमा अशी कंपनीची दोन जाती आहेत. कंपनीस हप्त्यांचे रूपाने ५४३ हजार रुपये मिळाले आणि इतर मार्गांनी १४ हजार रुपयांची मिळकत झाली. व्यवस्थेचा खर्च ३६ हजार रुपये झाला. अहवालाचे सालअखेर ३६ हजारांचा रिझर्व्ह फंड निर्माण करण्यांत आला. मॅनेजिंग एजंट्स व डायरेक्टर्स ह्यांनी आजपर्यंत विनामूल्य काम केले असून, खर्चात काटकसर करण्याचे धोरण त्यांनी सतत आपल्यापुढे ठेवले आहे. सरकारी रोख्यांच्या किंमतीमधील घसाऱ्याप्रित्यर्थ ७३ हजारांचा फंड वेगळा ठेवण्यांत आला आहे, ही गोष्ट स्तुत्य आहे. कंपनीच्या वार्षिक अहवालांत, दक्षिण हिंदुस्थानाचे ब्रॅच सेक्रेटरीज, मेसर्स नगरकर ब्रदर्स, ह्यांच्या कामगिरीचा विशेष बहुमानपूर्वक उल्लेख करण्यांत आला आहे. दिवाण बहादुर राजा नरेंद्रनाथ, एम एल. सी., लाहोर, हे कंपनीचे अध्यक्ष आहेत.

भागलपूर (बहारप्रांत) येथे प्रो. काळे ह्यांच्या अध्यक्षतेखाली सहकारी परिषद

—ब्रह्मपूर येथे प्रांतिक सहकारी परिषद येत्या १३-१४ ह्या तारखेस भरणार असून प्रो. काळे तिचे अध्यक्षस्थान स्वीकारणार आहेत.

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचे सरकारमान्य
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज

आप्या बळवंत चौक, पुणे १
[माहितीपत्रक मागवा]

जनानी व मर्दानी कापड

मिळण्याचे

खात्रीलायक एकच ठिकाण

माधव सोमण ब्रदर्स,

लक्ष्मीरोड, पुणे. २

दी सनशाइन इन्शुरन्स लि.

या कंपनीच्या रुपी पॅलिसी, मॅरेज पॅलिसी, डेली प्रिमियम पॅलिसी, पेरेंट्स गिफ्ट पॅलिसी वगैरे नवीन योजनांचा प्रचार करण्याकरता पगारी एजंट पाहिजेत. माहितीकरता लिहा अगर समक्ष येता.

ब्रॅच सेक्रेटरी,

ब्रॅच ऑफीस : ३३४ गणेश पेठ, पुणे.

आणखी एकवार

नवीन कामांत प्रचंड वाढ

स्थैर्य व प्रगति यांचा सुंदर मिलाफ

वेस्टर्न इंडिया

लाईफ इन्शुरन्स कंपनी लि. सातारा

१९३६ साल अखेर ६६ लाख रुपयांचे नवीन विमा काम.
प्रगतीचा भला मोठा टप्पा

१९३४ मध्ये.....२१ लाख.

१९३५ मध्ये.....५१ लाख.

१९३६ मध्ये.....६६ लाख

अशा जलद परंतु खात्रीच्या वेगाने कंपनी प्रगतीच्या मार्गावर नेटाने आणि वैभवाने चालली आहे. आणि तरीही सर्वांचे प्रमाण अत्यंत अल्प राखून मरपूर शिलकी फंड आणि मजबूत व्याजाचा दर यांची जोड मिळवून व जास्त जास्त योनसचा दर कायम ठेवून

आदर्श विमा कंपनी

म्हणून आपले स्थान कंपनीने आणखी एकवार सिद्ध केले आहे.
याच कंपनीत आपला विमा उतरा.

मॅनेजर

आगगाड्या चालविण्यास कोणतीं इंजनें सोडस्कर ?

—:०.—

वाफेचीं, डीझेल का विजेचीं ?

रेल्वेजच्या वापरामध्ये वरील तिन्ही प्रकारचीं इंजनें असू शकतील ह्यापैकीं कोणते इंजन सर्वांत श्रेयस्कर, हें ठरवूनच इंजनाची निवड करावी लागते. आगगाड्याची वहातूक खर्चाची होता कामा नये व त्याप्रीत्यर्थ शक्य ती काटकसर झाली पाहिजे, परंतु त्यामुळे सुरक्षितपणास बाध न येता उतारूंची सोय होऊन कामगाराच्या वेतनाचे मानहि योग्य राहिले पाहिजे.

हिंदुस्थानातील बहुतेक आगगाड्या वाफेच्या इंजनांचेच ओढल्या जातात काही ठिकाणी विजेच्या गाड्यां सुरू झाल्या आहेत, परंतु लोहमार्गाच्या एकूण लांबीचे मानाने विद्युत्करणाची प्रगति विशेष झालेली नाही. वाफेच्या इंजनातील प्रमुख फायदो म्हणजे, इंजन नादुरुस्त झाल्यास त्यामुळे इतर वहातुकीस बाध येत नाही. प्रत्येक इंजनाचे जळण व शक्तीचा उगम हीं इतरांपासून स्वतंत्र असतात स्वदेशी कोळसा त्यात जाळतां येतो इंजनाची यंत्ररचनाहि सोपी असते. थोडीफार नादुरुस्त इंजनेंहि सुरक्षितपणे उपयोगात आणना येतात ह्या उलट, वाफेच्या इंजनाचा धूर व त्यामुळे होणारे अस्वच्छ वातावरण आणि वरचेवर कोळसा, पाणी व तेल ह्यांचा पुरवठा करण्याची अशक्यता, हीं सदरहु इंजनाच्या वापरास अनुकूल नाहीत. बॉयलर वरचेवर स्क्वॅच करावा लागतो, त्याकडे वरचेवर लक्ष द्यावे लागते व दुरुस्तीचा खर्च बराच येतो. इंजीनियरच्या दृष्टीने वाफेच्या इंजनामधील सर्वांत मोठा दोष म्हणजे त्याची अत्यंत अल्प कार्यक्षमता, हा होय शक्ती निर्माण करण्याकरता उपयोगात आणिलेल्या जळणाच्या फक्त एक षोडशांश शक्ति खरोखर उपयोगात येते.

डीझेल इंजनामध्ये बॉयलरचे काम नसल्याकारणाने त्रास व खर्च वाचतो आणि इंजन ताबडतोब सुरू करतां येते त्याचे जळण कमी जागा व्यापते आणि यंत्रास तेल देण्याची व्यवस्था आपोआप होत असल्याने, इंजनाकडे फार लक्ष द्यावे लागत नाही. रेडिएटरला पाणी लागेल तेवढेच, बाकी पाण्याची गरज नाही. वाळवंटातून अगर कोरड्या प्रदेशांतून चालणाऱ्या आगगाड्यांच्या दृष्टीने ही बाब अत्यंत महत्त्वाची आहे वेगाच्या दृष्टीने हीं इंजनें मागे पडत नाहीत. तथापि तेलाचा पुरवठा स्वदेशात होत नसेल, तर मात्र डीझेल इंजनामुळे परावलंबन वाढेल, हें उघड आहे. महायुद्धासारख्या राष्ट्रीय आपत्तीचे वेळीं तेलाची आयात बंद पडल्यास आगगाड्यांच्या वहातुकीवर त्याचा तात्काळ परिणाम होईल सोडस्कर बिकेमतीमध्ये स्वदेशात तेले निघू लागल्याखेरीज डीझेल इंजनांवर अवलंबून रहाणे धोक्याचे ठरेल. वाफेच्या इंजनाचे मानाने डीझेल इंजनें ज्यास्त स्वच्छ ठेवावीं लागतात व त्यात आळस केल्यास थोका उत्पन्न होण्याचा संभव असतो डीझेल इंजनाची गती एक-सारखी कायम रहात असल्याकारणाने आगगाडीचा वेग नियंत्रित करण्याकरितां एकाच माध्यम योजावे लागते. मोटारीचा क्लच व गिअर्स अगर विजेच्या मोटर्स ह्यांचे द्वारा हें साधावे लागते.

विजेचीं इंजनें स्वच्छ, वेगवान व चालविण्यास सोपीं असतात आगगाडीत थंडपणा, उष्णता अगर हवाशीरपणा हीं सहज साधतां येतात आगगाडीच्या दृष्ट्याचे सल्यानुसार विजेच्या मोटारीची संख्या वाढवता येते व एका माणसाचे देखरेखीखाली

सबद आगगाडी चालते उतारूंची गर्दी कायम असून आगगाड्या एका मागाहून एक सारख्या सुटतात, अशा वहातुकीस विजेचीं इंजनें विशेष सोईचीं पडतात

वाफेचीं, डीझेल अगर विजेचीं इंजनें उपयोगात आणणे हें विशिष्ट परिस्थितीवर अवलंबून राहिल. जेथे पडत्या पाण्याचे सहाय्याने वीज निर्माण होते, तेथे सहाजिकच वीज अत्यंत स्वस्त मिळू शकते तथापि, लोहमार्गाचे विद्युत्करण करण्यास प्रथम भाडवली खर्च मोठा लागतो. ज्या ठिकाणी कोळसा मुबलक सांपडतो, त्या ठिकाणी वाफेचीं इंजनेंच सोईचीं पडतील. डीझेल इंजनाचा आगगाड्या ओढण्याचे कामी सर्वांस उपयोग होण्यापूर्वी त्यात कित्येक सुधारणा द्याव्या लागतील तत्त्वतः विजेचीं इंजनें सर्वोत्कृष्ट असलीं तरी सर्वांच्या तुलनात्मक परिस्थितीवरच विशिष्ट प्रकारच्या इंजनाची निवड करणे श्रेयस्कर ठरणार, हें उघड आहे

हंस चित्रसंच ४ था
अद्वितीय बोलफट

धर्मवीर

मिनव्हा टॉकीजमध्ये पहा
लेखक : प्रि. अत्रे
—भूमिका—
बाबूराव पेंढारकर, विनायक,
रत्नप्रभा, इंदिरा वाडकर.

नोटीस

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र, लिमिटेड.

नोटीस देण्यांत येते की बँकेच्या भागीदारांची दुसरी साधारण सभा रविवार ता. २८ फेब्रुवारी १९३७ रोजी सायंकाळी ५ वाजता (स्टॅ टा.) नूतन मराठी विद्यालय हायस्कूल असेंबली हॉल, २१ बुधवार, पुणे शहर या ठिकाणी खालील कामांसाठी भरेल.

- १ बँकेचे ता. ३१ डिसेंबर १९३६ अखेरचे नफातोटापत्रक, ताळेबंद आणि टायरेक्टरबोर्डाचा व ऑडिटर्सचा रिपोर्ट यांचा विचार करणे.
- २ ऑडिटर्स नेमणे व त्यांचा मुशाहिरा ठरवणे.
- ३ अव्यक्षाचे परवानगीने पुढे येणारी इतर कामे करणे.

बोर्डाच्या हक्कामावरून,
M V Gokhale,
मॅनेजर.

पुणे, ता. ८-२-३७.
वि. सू.—बँकेची शेअर ट्रॅन्स्फर बुके ता. २०-२-३७ ते २-३-३७ (दोन्ही दिवस धरून) बंद राहतील.

जपानमधील छोटे कारखाने

जपानने जगातील सर्व बाजारपेठा कार्बीज करून आपल्या जुन्या प्रतिस्पर्धींवर मात केली आहे औद्योगिक उन्नतीच्या शिखरावर गेलेल्या ह्या देशात भाडवलाशाहीचा कळस झालेला असेल अशी कित्येकांची समजूत होते वास्तविक पहाता जपान हा देश अद्याप शेतीप्रधान आहे आणि तेथे औद्योगिक प्रगति व पुरातन कालातील उत्पादन पद्धति ही एकत्र आढळून येतात एका बाजूने मोठ्या प्रमाणावर उत्पादन करणाऱ्या कारखान्यांची प्रचंड वाढ झाली आहे, तथापि अगणित छोटे घरगुती धंदे अद्याप कायम असून त्यात काम करणारांचेच सख्याधिक्य आहे औद्योगिक व्यवसायावर उपजीविका करणाऱ्यांपैकी शेकडा ५३ लोक १९३० साली अगदी लहान धंद्यात गुंतलेले होते, असे त्या सालच्या शिरगणतीवरून दिसून येते त्यानंतरच्या काळांत छोड्या कारखान्यांची संख्या वाढतच गेलेली आढळते

जपानी उद्योगधंदे इतक्या छोटेखानी कारखान्यातून चालतात ह्याचे प्रमुख कारण म्हणजे त्या देशातील स्वस्त मजुरीचे दर आणि भाडवलाचा व कच्च्या मालाचा त्या मानाने तुटवडा, हे होय वाढत्या लोकसंख्येस पोटा भरण्याकरिता कारखान्यांकडे वळावे लागते आणि देशांत भाडवलाचा सचय पुरेसा झालेला नसल्याकारणाने हलक्या दाराने भाडवला मिळणे कठिण जाते. त्यामुळे शक्य तितक्या कमी भाडवलावर जास्तीत जास्त कामगाराकरवी कामे करून घेणे सोईचे पडते आणि मोठ्या प्रमाणावर भाडवला खान्याच्या कारखान्याची वाढ जोराने होत नाही जपानमधील भाडवला काही विशिष्ट कौटुंबिक गटांत एकत्रित झालेले आहे आणि त्याचा उपयोग उत्पादनापेक्षा व्यापाराकरिता करणे त्यास ज्यास्त फायदेशीर वाटते, हेही लहान कारखान्याच्या मोठ्या संख्येचे एक कारण आहे जपानमध्ये विजेचा पुरवठा स्वस्त आणि मुबलक असल्याकारणाने एक दोन हातमाग चालविणेहि कोणासहि शक्य होते आणि मोठ्या कारखान्यांतील उत्पादनाच्या प्रचंड प्रमाणामुळे मिळणाऱ्या फायद्यातील वैशिष्ट्य शिल्लक रहात नाही.

छोटेखानी कारखान्यास कच्चा मालाकरिता आणि तयार झालेल्या मालाचे उठावाकरिता मध्यस्थ दलालावरच अवलंबून राहावे लागते. ह्यामुळे, कंत्राटाने कामे देण्याची पद्धत तेथे सर्रास चालू आहे व्यापारी कच्चा माल विकत घेऊन छोड्या कारखानदाराकडून त्याचा तयार माल करून घेतो आणि अखेर तो विकून टाकतो, म्हणजे छोटा कारखानदार हा केवळ मजुरीचा धनी बनतो. जास्त वेतन मिळण्याची त्यास पचाईत असली तरी काम चालू राहण्याची निश्चिंती असते. कच्चा माल स्वतः विकत घेऊन त्याचे पक्क्या मालात रूपांतर करणारे छोटे कारखानदार फार थोडे, आणि त्याचे हे स्वातंत्र्यहि दीर्घकाल टिकत नाही

जपानमधील छोटे कारखाने सबद् देशभर पसरलेले आहेत आणि लक्षावधि लोकांचे उपजीविकेचे ते एकमेव साधन आहे

मालकाच्या स्वतःच्या कुटुंबातील मंडळीच कित्येक वेळा त्याचे कारखान्यांत मजुरी करीत असतात आणि मालक व मजूर ह्यांचे रहाणीच्या दर्जामध्ये फारसे अंतर नसते आजूबाजूच्या खेड्यातून बहुतेक लोक कामास येतात, तर काही मजूर मालकाचे घराचे रहातात. त्या दोघांसहि कारखान्याबद्दल आपुलकी वाटत असते आणि त्यामुळे कामगाराची स्वतंत्र संघटना होणे अशक्य होते. छोड्या कारखान्यांचे अस्तित्व आणि त्यांची वाढ ही जपानच्या विशिष्ट सामाजिक व आर्थिक घटनेस आवश्यक झाली असल्याने, राष्ट्रीय सरकार ह्या प्रश्नाकडे सहानुभूतीने पहात असते लहान प्रमाणावर उत्पादन करणारे घरगुती कारखाने ह्यापुढेहि चालत रहाणार, फक्त त्यामध्ये सुधारणा घडून येईल, तेवढाच काय तो फरक पडेल अत्यंत प्रतिकूल आर्थिक परिस्थितीतहि ह्या कारखान्यांनी आपले स्थान कायम राखले आहे, ही एकच गोष्ट त्याच्या उपयुक्ततेची व सामर्थ्याची साक्ष पटवून देण्यास पुरेशी आहे.

हिंदी रेल्वेजचे उत्पन्न वाढले

१ एप्रिल, १९३६ ते २० जानेवारी, १९३७ ह्या मुदतीमध्ये हिंदी रेल्वेजना गतसालातील त्याच मुदतीमधील उत्पन्नापेक्षा ३ कोटी ३० लक्ष रु. ज्यास्त मिळाले कपास व गाळिताची धान्ये ह्याची वहातुक वाढत्या प्रमाणावर होत आहे

असेंब्लीतले काम सात मिनिटांत संपले

गेल्या ५ तारखेचा लेजिस्लेटिव्ह असेंब्लीचा कार्यक्रम सात मिनिटांत उरकला योजिलेले ठराव पुढे माडणारे सभासद उपस्थित नसल्याने हा क्वचित घडणारा प्रसंग असेंब्लीस अनुभवावा लागला.

हायकोर्टात पन्नास वर्षे कामगिरी

सर चिमणलाल सेटलवाड ह्यांनी मुंबईच्या हायकोर्टात बकिली करण्यास प्रारंभ केला, त्यास उर्दईक ५० वर्षे पूर्ण होतील.

ग्वाल्लेह संस्थानांतील सहकारी संस्था

प्रो काळे चौकशी करणार

ग्वाल्लेह दरबारच्या सूचनेस अनुसरून प्रो काळे ह्यांनी ग्वाल्लेह संस्थानामधील सहकारी संस्थांच्या परिस्थितीची पहाणी व चौकशी करून त्याच्या सुधारणेसंबंधाने शिफारसी करण्याचे काम पत्करले आहे. चौकशीच्या कामास चालू महिन्यांतच प्रारंभ होणार असून ते सुमारे आठ महिन्यात पुरे होईल.

स्थापना १९२० मुंबई सरकारने व कोल्हापूर सरकारने

प्रथम मान्य केलेले

जाधव टेलरिंग कॉलेज

नवीन वर्ग सुरू झाले नावे नोंदवा माहिती

मागवा [४९७ बुधवार, पुणे २]

महिंद्रकर बदर्स ह्यांचे

गिरगांव, मुंबई

थंडी-

करतां

निवडक बाजारभाव

सरकारी कर्जरोखे

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर १९३५ पासून)	३
५% करमाफ लोन (१९४५-५५) ...	१२०-४
५% (१९३९-४४) लोन, ...	१०७-१०
४३% लाब मुदत (१९५५-६०) ...	११९-०
४% १९६०-७० ...	११४-०
४% १९४३ ...	११०-२
३३% बिनमुदत ...	९५-५
३३% १९४७-५० ..	१०५-१४
२३% १९४८-५२ ...	१००-२

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (बिगर गॅरंटी व लाब मुदत)	१०९-८
४% मुबई म्युनिसिपल (लाब मुदत) ...	१०९-०
४% मुबई सिटी इंप्रूव्हमेंट ट्रस्ट बॉन्ड (७०वर्षे मुदत)	१०९-०
४% म्हैसूर कर्ज (१९५३-६३) ...	११२-०
५% म्हैसूर (१९५५) ...	१२५-४

मडळ्याचे भाग

बँका

बँक ऑफ इंडिया (भाग १०० चा, पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	१४०-१२
बँक ऑफ बडोदा (१०० पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	११५-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५० पैकी २५ रु. भरले व ६% डिव्हि.)	३५-१२
इपीरिअल बँक (५०० रु, १२% डिव्हि.)	१५४०-०
परिशवर्ह बँक (१०० रु.)	१३८-८

रेल्वेज

बौंद-बारामती (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ४३%)	१०३-०
पाचोरा-जामनेर (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ४३%)	९६-०
अहमदाबाद-प्रातज (५०० रु चा भाग, डिव्हि. १०)	९२६-०

वीज

बॉंबे ट्रॅम्वे (ऑर्डि. भाग ५० रु. डिव्हि १३%)	१५३-२
कराची (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ९%)	२७५-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ९%)	२७०-०
टाटा पॉवर (१,००० रु. ऑर्डि. डिव्हि. ६३%)	१५२७-८
टाटा पॉवर (१,००० रु. प्रेफरन्स, डिव्हि ७३%)	१५९५-०

इतर

टाटा आयर्न (१५० रु. प. प्रेफरन्स डिव्हि. ६%)	१९६-१४
टाटा आयर्न (१०० रु. डु. प्रेफरन्स, २२ रु. ८ आ.)	१७८-०
टाटा आयर्न (७५ रु. ऑर्डि.)	३०९-०
टाटा आयर्न (३० रु. डिफर्ड)	१४२५-०

सोने-चांदी

सोने (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३५-३-९
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० ताळ्यास	५०-२-०

सहकारी चळवळ

दि बाँबे प्रॉ को. बँक लि (शाखा तासगांव)

ह्या शाखेस एकूण ३२ सोसायट्या जोडलेल्या असून त्यापैकी ७ 'अ' वर्गात व १९ 'ब' वर्गात आहेत. ह्यावरून शाखे-खालील बहुतेक सोसायट्यांचा व्यवहार बरा चालला आहे असे दिसते. सोसायट्यांनी एकूण १ लक्ष २७ हजारांची कर्जे घेतली. वसूल १ लक्ष २२ हजार रुपये झाला १९३५-३६ अखेर थक-बाकीचे प्रमाण ० ९% पडले. अहवालाचे अवधीत कोणत्याहि सोसायटीकडे व्याज थकले नाही. शाखेकडे सुमारे एक लक्ष रुपयाच्या ठेवी आहेत " प्रत्यक्ष रोकडीने देवघेव करण्यापेक्षा चेकने देवघेव करणे किती सोईचे व बिनधोकपणाचे आहे, ही गोष्ट खेडेगावातील जनतेसमुद्धा पटू लागली आहे " जयवन्त कापसाचे बियाचा प्रसार करण्याची शाखेने व्यवस्था केली. तासगाव येथे एक अर्बन बँक काढण्याचे बाबतीत शाखेने सटपट केली. सदरहु बँकेच्या कामकाजास सुरवातहि झाली आहे. तासगाव शाखेस जोडलेल्या सोसायट्यांची वार्षिक सभा ता. ११-१०-३६ रोजी शाखाकमिटीचे अध्यक्ष, श्री. वा रा सत्याण्णा, ह्याचे अध्यक्षतेखाली भरली होती.

वाई तालुका को सुपरवायझिंग यूनियन, लि.

३०-६-३६ अखेर वरील यूनियनला तालुक्यातील सर्व म्हणजे ३० सोसायट्या सामील आहेत, त्यापैकी 'अ' वर्गात ८ व 'ब' वर्गात १३ आहेत. थकबाकीचे प्रमाण गेल्या वर्षी १८% होते ते आता ११% झाले आहे. प्रातिक सहकारी बँकेने वाई येथे शाखा स्थापन करण्याचे ठारविल्यामुळे ह्या बाबतची सोय आता झाली आहे. लॅड मॉर्गॅज बँकेच्या कार्याच्या प्रसारास यूनियनने सहाय केले. २८-१-३५ रोजी यूनियनच्या पहिल्या ऑडिटमध्ये, तिळा 'ब' वर्ग मिळाला आहे. 'अ' आणि 'ब' वर्गातील सोसायट्यांची मोठी संख्या, थक-बाकीचे उतरते प्रमाण, व्याजाच्या सवलतीचा सोसायट्यांनी घेतलेला फायदा, इत्यादि गोष्टींवरून यूनियनचे काम समाधान-कारक चालू असल्याचे दिसून येते.

पू खानदेश को-ऑपरेटिव्ह इन्स्टिट्यूट, जळगांव

ह्या जिल्हा शाखा को इन्स्टिट्यूटकडून खालील कार्यक्रम आखल्याप्रमाणे पंच कमिटी ट्रेनिंग क्लासेस भरविण्यात आले व सोसायट्यांच्या पचना त्याचे कामाची व आपलेवर असलेल्या जबाबदारीची व वसुलीसंबंधीची जाणीव करून देण्यात दिली

पंच कमिटी ट्रेनिंग क्लासचे ठिकाण	तालुका	हजर सोसायट्या	एकूण सभासद हजर	तारीख
सावे बु॥	पारोळा	१२	७५	२५-१-३७
पिंपळकोठे बु॥	परंडोल	१६	१००	२६-१-३७
घार	"	१०	५०	२८-१-३७
निशाणे	"	१२	७५	२९-१-३७

किंमत ओव्हरकोट खरेदी करा

रु. १२॥

बुधवार चौक, पुणे

मोटारींचा विमा

रत्नागिरी मोटार असोसिएशनची योजना

अलिकडे वाढलेल्या मोटार वाहतुकीमुळे मोटारींसाठी होणाऱ्या अपघातांचे प्रमाण वाढत असल्यामुळे या बाबतीत चौकशी करून मोटारींचा उतारू व इतर इसम आणि मालमत्ता (थर्ड पार्टी) यास होणाऱ्या अपघाताकरिता विमा उतरण्याबद्दल सक्ति करावी अगर कसे या बाबतीत अभिप्राय देण्याकरिता हिंदुस्थान सरकारने मि रौटन, आय. सी. एस., यांचे अध्यक्षतेसाठी एक कमिटी आक्टोबर १९३६ मध्ये नेमिली होती या कमिटीचे मुंबई येथील दौऱ्यात रत्नागिरी मोटार असोसिएशनतर्फे साक्ष देण्यांत आली रत्नागिरी येथे सन १९३० मध्ये अशा प्रकारचा विमा उतरण्याची सक्ति करण्यात आली त्यावेळीं डी. एस. पी., मि. सटन, व संस्थेचे प्रतिनिधि यांचे दरम्यान करार होऊन संस्थेच्या सभासदांचे गाढ्याकडून उतारू व इतर प्रवासी वर्गेंस दुस्रापत झाल्यास त्या बाबतीत लडाव, कोर्ट अगर अन्य रीतीने ठरणारे नुकसान भरून देण्याची जबाबदारी असोसिएशनने घ्यावी व असोसिएशन या कराराप्रमाणे वागत आहे तोपर्यंत डी. एस. पी. नीं संस्थेच्या सभासदाजवळ संस्थेची विमा पॉलिसी असल्याशिवाय लायसेन्स बदलून घ्यावयाचे नाही, असे ठरले.

यानंतर सस्था सहकारी कायद्यासाठी नोंदण्यात आली त्यावेळीं पूर्वीचा करार बदलून देताना डी. एस. पी. नीं सरकारने दुरुस्त केलेल्या ४६ वे नियमास अनुसरून दर गाडी-मागे जरूरीचे प्रसर्गें रु. ५००० पर्यंत रकम देण्यास संस्था समर्थ असावी म्हणून संस्थेचा विमा फंड रु. ५०,००० असावा अशी अट घातली.

सस्थेने वरील फंड जमविण्याकरिता प्रत्येक सभासदाकडून अर्धा टन गाडी मागे रु. २६५ व एक टन गाडीमागे रु. ४०० हत्तेबद्दीने वर्गणी म्हणून जमविली आहे. एकदा ही वर्गणी पुरी भरल्यावर सभासदास तो सस्थेत असेतोपर्यंत विमापॉलिसी फुकट मिळू शकते. सदर पॉलिसीज् दुसऱ्या गाडीवर बदलण्याची सवलत नियमात असून सस्था रद्द झाल्यावर विमा फंड सभासदामध्ये आपसात बांटण्याची व्यवस्थाहि दुरुस्त नियमांत करण्यात आली आहे.

संस्थेचे सध्या ११६ सभासद असून त्याच्या १९४ गाढ्याचे विमे उतरलेले आहेत. विमा फंडाची शिलक रु. ५२,५३७ असून आजपर्यंत गेल्या ४ वर्षांत फक्त १२ अपघातात रु. १,४५७ संस्थेस घावे लागले. सर्व क्लेम संस्थेची इन्शुरन्स कमिटी ठरवीत असून एकहि केस कोर्टीत गेलेली नाही. संस्थेचे हिशेब जनरल सभेने निवडलेल्या हिशेबतपासनिसाठीकडून व त्याशिवाय सरकारी ऑडिटरकडून तपासले जातात.

साक्षीचे वेळीं कमिटीचे चेअरमन यानीं, अशा प्रकारची सर्व हिंदुस्थानात ही पहिलीच संस्था असून तिचे काम यशस्वी रीतीने चालले असल्याबद्दल समाधान व्यक्त केले लेखी पुराव्यात असलेल्या काही शकाबाबत त्यानीं तोंडी प्रश्न विचारले व त्यांची समाधानकारक उत्तरे मिळाल्यावर नियमात घोडीफार दुरुस्ती केल्यास ही सस्था नवीन व्यवस्थेसाठीहि चालू ठेवण्यास हरकत नाही, असे त्यानीं सांगितले.

अशा प्रकारच्या सस्था मोटारवाल्यांचे सर्वस्वी हिताच्या असल्यामुळे बाकीच्या ठिकाणीहि तशाच स्थापन करण्याबद्दल सरकारकडे कमिटीने शिफारस करावी असे संस्थेतर्फे सांगण्यात आले.

धी सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि०

हिंदुस्थानांतील प्रजेच्या हितासाठी अनेक नाविन्यपूर्ण उत्कृष्ट योजना.

होम सेव्हिंग खाते | सोने विक्री खाते
५ तोळे व १० तोळे लगडी

चालू खाते | सिफ डिपॉझिट व्हाल
खाते | विमा खाते

त्रैवार्षिक कॅश सर्टिफिकेट खाते | एक्झिक्यूटिव्ह आणि ट्रस्टी खाते

सविस्तर माहितीकरिता पत्रव्यवहार करा:-

स्वदेशप्रेमी लोकांनी स्वदेशी संस्थेला उत्तेजन देणे हे त्यांचे कर्तव्य आहे. जनतेची सेवा करणे हेच आमचे ध्येय आहे वरील स्वदेशी संस्थेकडून मिळणाऱ्या फायद्याचा अनुभव प्रत्येकाने घ्यावा.

सो. न. पोचखानवाला,
मॅनेजिंग डायरेक्टर.

एशियन पॉलिसी

म्हणजेच

आयुर्विम्ब्याच्या निरनिराळ्या सर्वांस सोयीस्कर योजना.

महाराष्ट्रांत ठिकठिकाणी एजंट नेमावयाचे आहेत

धी एशियन अँशुरन्स कंपनी, लिमिटेड

एशियन बिल्डिंग : मुंबई नं. १

मुंबईचे २५ वर्षांचे अनुभवी

टेलर्स रिसबूट ब्रदर्स

सदाशिव पेठ हौदानजीक, पुणे २.

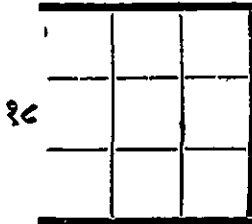
दि नागपूर प्रीमियर को. हौउसिंग सोसायटी, लि.

३१ जानेवारी १९३६ अखेरचा ताळेबंद

देणें रु.		येणें रु.	
भाग भांडवल	७५,९००	फर्निचर व सामान	९९१
गंगाजळी व इतर रिझर्व्हज	३,६१८	कजें	२,५४,७१५
फायम ठेवी	१,५२,७४३	सरकारी रोखे (रिझर्व्ह फंडाचे)	२,७५८
सी. पी. ॲन्ड वरार प्रॉ. को. बँक,		अधिकृत गुंतलेल्या इतर रकमा	४०,७७३
नागपूर, चें कर्ज व कॅश क्रेडिट	६८,६४८	व्याज	२,९१२
इतर बाबी	४,०५४	इतर बाबी	१,०४१
व्याज	२९३	शिलक, रोख व प्रातिक बँकेंत	३१३
वर्षअखेरच्या नफ्यापैकी शिलक	१६		
	३,०५,२७२		३,०५,२७२

पैसे मिळविण्याचा सोपा उपाय !

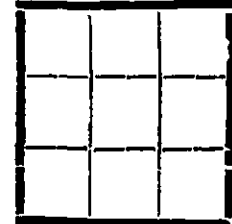
रु. १५,००० मिळवा

नं. १

उत्तरे पाठविण्याची शेवटची तारीख २८/२/१९३७.

प्रत्येकीं प्रवेश फी रु. १-०-०

नं. २

- (१) बँकेंत ठेवलेल्या सीलबंद उत्तराशीं ततोतत जुळगत्या बिनचूक उत्तरवाल्यास रु. १२,५०० वाटण्यात येतील.
- (२) उत्तरे कमीजास्त प्रमाणांत आल्यास बक्षिसें सारखीं वाटण्यात येतील.
- (३) परंतु रु. ५०० ची रकम प्रत्येक बिनचूक उत्तरवाल्यास देण्याची हमी घेतों
- (४) ता. ७ ते १५ फेब्रुवारी १९३७ च्या आत सर्वांत जास्तीत जास्त उत्तरे पाठविणारास रु. १००० आणि रु. ५०० स्पेशल बक्षिस देण्यात येईल.
- (५) उमेदवारानें १ व २ चौकटींत १ ते २४ पर्यंतचे आकडे वापरावेत. नं. १ व २ चौकटींतील बेरीज उभी, आडवी व तिरपी कशी केली तरी अनुक्रमें १८ व ३६ भरावी.
- (६) एक आंकडा दोनदां वापरला जाऊं नये.
- (७) प्रत्येक चौकटीला प्रवेश फी रु. १ वाटेल तितकीं उत्तरे साध्या कागदावर लिहून प्रवेश फी म. ऑ. नें किंवा इंडियन पोस्टल ऑर्डरनें पाठवावी. म. ऑ. ची पावती उत्तरासोबत पाठवावी.
- (८) उमेदवारानें २५ व १२ उत्तरे अनुक्रमें रु. २० रु व १० भरून पाठवावीत.
- (९) बक्षिसें उत्तरे येण्यावर अवलंबून राहतील. निकाल १० दिवसात लागेल. जे एक आण्याचें पोस्टाचें तिकिट पाठवतील त्यांना घरपोच निकाल कळविण्यात येईल.
- (१०) मॅनेजरचा निकाल शेवटचा व कायदेशीर बंधनकारक समजला जाईल.

प्रवेश फी व उत्तरे खालील पत्र्यावरें पाठवावीं:—

दि मॅनेजर—इंडियन ट्रेडिंग कंपनी

गबुजीस चाळ, मसजीद बंदर रोड,

मुंबई नं ३

FOR
SAFETY, ECONOMY
AND
DURABILITY
Consult
V. G. & Sons
ELECTRICAL and RADIO ENGINEERS
AND
LICENSED ELECTRICAL CONTRACTORS
Laxmi Road, Ganapati Chowk, POONA.

For All Medicinal Requisites

— TRY —

N. MAHADEV & Co.

DISPENSING CHEMISTS
AND
DRUGGISTS

City Post Office Corner, POONA 2

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळः—

दररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चालू ठेवी द सा द. शे २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात

सेविंग बँक ठेवीवर द सा द शे ३ टक्के व्याज दिले जाते

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यापासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात. व्याजाचे दरानुसार बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्जः सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रक्कम दिल्या जातात

म्यानेजिंग एजंट्स

पायोनियर डाइंग हाऊस पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी.

एरोयाफ मिटींग, सडीकाम, पक्क्या रगाचे छापकामाचा व रगविण्याचा कारखाना

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

मुलांचा खाऊ

म्हणजे सर्व प्रकारचे पेपरमिंट, लेमन झॅप्ट, मिल्क टॉफी, वगैरे

भावाचे माहितीपत्रक मागवा

भारत इंडस्ट्रियल वर्क्स, ८१३ सदाशिव, पुणे २.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City

“व्हीट ग्लासम” म्हणजे गव्हाचे पोहे

ह्या सारखे सात्त्विक आणि कसदार खाद्य दुसरे नाही. पुढ्याची किंमत [मापी २ शेर] ८८ आणि नमुन्यासाठी पावणे दोन आण्याची तिकिटें पाठवावी कारखानदार —भास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे, ७५३ सदाशिव पेठ, पुणे.

मिळण्याची ठिकाणे

पुणे—सहस्रबुद्धे ब्रदर्स

इंदोर—हॉटेल आय विहजीट

अमळनेर—बऱ्हाणपूरकर (कमिटीच्या बागेसमोर)

नागपूर—वैद्य ब्रदर्स, ओल्ड स्टेशन रोड

“ दुसरे मूल्यमापन जाहीर झाले ”

स्थापनेपासूनच भागीदारांना ६ टक्के फायदा व विमोदारास वाढता नफा वाटून जुन्या व स्थिर झालेल्या कंपन्यास कठीण असे अपूर्व यश संपादन केलेली

पहिलीच महाराष्ट्रीय विमा कंपनी.—

कॉमनवेलथ विमा कंपनी लि., पुणे.

अध्यक्ष—श्री न. वि. केळकर, संचालक, केसरी

हयातीतील विम्यास } दुसऱ्या मूल्यमापनांत वाटलेला { हयातीनंतर विम्यास

३७॥ रु. } दर हजाराला त्रैवार्षिक नफा { ४५ रु.

जास्त माहितीकरिता समक्ष भेटा अगर लिहा.

मॅनेजिंग एजन्ट्स.

न. वि. वडनेरकर

जव्हेरी आणि सराफ,

रविवार पेठ, सराफ

बझार, पुणे २.

आमच्याकडे सोने, चांदी व मोत्यांचा माल सत्रांचा मिळेल. तसेच जुन्या जिनसा योग्य भावाने सरेदी केल्या जातात.

शुभकार्यांत भेट देण्याकरिता सोन्याचांदीच्या नमुनेदार व सुनक वस्तु मिळतील